

I. ALGEMEEN

1. Aanleiding

Dit onderzoek is gedaan naar aanleiding van het concept van het eerste deel van het Wetboek van Strafrecht dat ter goedkeuring ligt bij de Nationale Assemblée¹ in Suriname. In Suriname zijn er deelprojecten opgezet met betrekking tot alternatieve straffen, regiemdifferentiatie en reclassering. Het onderzoek is gedaan om inzicht te krijgen in welk opzicht de huidige wetgeving van Suriname, meer specifiek de penitentiaire wetgeving, kan worden herzien, zodat deze in samenspraak is met de voor deze wetgeving van belang zijnde verdragen², waar Suriname partij bij is. Als vergelijking is gekeken naar de European Prison Rules en de Penitentiaire beginselenwet van Nederland. Dit onderzoek is van belang voor Suriname aangezien de huidige omstandigheden binnen de penitentiaire inrichtingen in Suriname ondermaats zijn. Door middel van herziening en aanpassing van de huidige wetgeving kunnen de omstandigheden en de rechten en plichten van gedetineerden beter worden gewaarborgd.

2. Probleembeschrijving

Suriname kent een redelijk uitgebreide penitentiaire regelgeving. Het Wetboek van Strafrecht (Sr) bevat de basis van het speciale detentierecht. Daarnaast vindt men de elementen van het detentierecht in het Wetboek van Strafvordering (Sv), de Wet delinquentenzorg (WD),³ het Penitentiair besluit (PB),⁴ het Reglement penitentiaire inrichtingen (RPI) en de huishoudelijke reglementen (HHR). Deze zijn echter incompleet, op een aantal punten verouderd en hier en daar niet in lijn met de verdragen waar Suriname partij bij is. In art. 106 van de Surinaamse Grondwet staat het volgende vermeld: *“Binnen de Republiek Suriname geldende wettelijke voorschriften vinden geen toepassing, wanneer deze toepassing niet verenigbaar zou zijn met een ieder verbindende bepalingen van overeenkomsten, die hetzij voor, hetzij na de totstandkoming van de voorschriften zijn aangegaan”*. Er wordt niet langer in alle opzichten voldaan aan de legaliteitseis, die inhoudt dat ingrijpen in de rechten en vrijheden van gedetineerden een stevige en duidelijke wettelijke basis moet hebben. Bij hervorming van het huidige detentierecht dient er rekening mee gehouden te worden dat een nieuwe regeling niet alleen aansluit bij internationaal erkende standaarden, maar dat deze ook bruikbaar is in de Surinaamse situatie, namelijk met financiële middelen die beperkt zijn.

¹ De hoogste politieke orgaan van de Republiek Suriname. Samen met de regering oefenen zij de uitvoerende macht uit.

² De verdragen waar Suriname partij bij is zijn onder andere de *Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners* en *International Covenant on Civil and Political Rights*.

³ Wet van 6 juni 1979, *Staatsblad* van de Republiek Suriname 1979, No. 21, die de Gevangeniswet van 1926 heeft vervangen.

⁴ Landsbesluit van 10 april 1973, *Gouvernementsblad* Suriname 1973, No.54.

Bij het ontwerpen van deze nieuwe regeling is rekening gehouden met en onderzoek gedaan naar datgene waar behoefte aan is voor degene die zijn belast met de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen en de tenuitvoerlegging daarvan. Tevens is er rekening gehouden met degenen aan wie de vrijheidsbenemende straffen en maatregelen worden opgelegd.

Een aantal zaken dat (opnieuw) zal moeten worden geregeld zijn:

- de vrijheidsbeneming in de cellenhuizen;
- differentiatie in bestemmingen en regimes;
- minimumeisen verblijfsruimten en strafcellen;
- ontwerpen van een verlofregeling;
- resocialisatie van gedetineerden;
- een gemakkelijker hanteerbaar beklag- en beroepsrecht;
- ambtelijk en onafhankelijk toezicht op de bejegening van gedetineerden;⁵
- informatie, hoor- en mededelingsplicht en dossier;
- de kwaliteit en kwantiteit van het werk binnen de inrichting dient te worden verbeterd; en
- de hoeveelheid contact die moeders met hun kinderen hebben is gering.⁶

Suriname kent maar een beperkte celcapaciteit dat is onderverdeeld in penitentiaire inrichtingen, huis van bewaring en politiecellenhuizen. Het bevolkingsaantal van deze cellen overtreft vele malen de toegestane capaciteit. Deze personen zijn allemaal toevertrouwd aan de politie en zitten in afwachting van hun zaak of hoger beroep opgesloten in politiecellenhuizen. De veroordeelden hebben echter recht op plaatsing in een huis van bewaring c.q. penitentiaire inrichting. Hierdoor blijft ook het resocialisatieproces van deze gedetineerden achterwege terwijl ze hier wel recht op hebben. Delinquenten verblijven langer dan gewenst in politiecellen mede door het feit dat er een groot tekort is aan rechters.⁷ In mei 2005 zijn er twee leden toegetreden tot het Hof van Justitie. Dit Hof telt nu negen rechters en twee leden plaatsvervangers. Het aantal advocaten in Suriname kent een stijging mede door de groeiende vraag naar juridisch advies en rechtsbijstand. Er is geen totaalbeeld van de achterstand die er is door het tekort aan rechters, maar deze blijft wel steeds oplopen.⁸ Naast de

⁵ R. P. Baidjnath Panday en G. de Jonge, Het Surinaams detentierecht; een oriënterend onderzoek naar regelgeving en realiteit, p. 31.

Eerstgenoemde auteur is Advocaat-generaal bij het parket van het Hof van Justitie te Paramaribo; laatstgenoemde schrijver is verbonden aan de capaciteitsgroep Strafrecht en Criminologie van de Universiteit van Maastricht.

⁶ W. van Kalmthout, Gedetineerde vrouwen in de Centrale Penitentiaire Inrichting van Suriname: Detentieomstandigheden en detentiebeleving, p. 7.

⁷ J. Bouma, *Nederland moet Surinaamse rechters helpen*, Amsterdam: PCM Uitgevers 2000.

⁸ Ministerie van Justitie en Politie, *Beleidsplan sector Rechtsbescherming en veiligheid 2006 – 2010*, Paramaribo: Ministerie van Justitie en Politie Suriname 2006, p. 49.

onderbezetting van de rechters heeft ook de Dienst Forensisch Maatschappelijke Zorg⁹ te kampen met onderbezetting. Door de onderbezetting kan er nauwelijks aan de hoofdtaak van de Dienst Forensisch Maatschappelijk Zorg worden voldaan, namelijk het voorlichten van de rechter omtrent de persoon van de verdachte. Het risico bestaat dat de hoogte van de uiteindelijke strafoplegging soms mede wordt bepaald door de duur van het voorarrest. Het huidige jeugdrecht kent nauwelijks enige differentiatiemogelijkheid. De opties voor rechters in strafzaken is eigenlijk of “niets doen” of TBS.

3. Doelstelling, vraagstelling en opzet

Het primaire *doel* van deze herziening is om conceptwetgeving te formuleren en het doen van concrete aanbevelingen, die tot verbetering van de huidige penitentiaire wetgeving van Suriname zullen leiden bij de herziening van deze wetgeving. De opzet is om te kijken naar diverse wetten, namelijk het Wetboek van Strafvordering (Sv), de Wet delinquentenzorg (WD)¹⁰ en het Penitentiair besluit (PB).¹¹ Dit zal uiteindelijk moeten leiden tot het verbeteren en aanpassen van de huidige wetgeving. De aanbevelingen zijn bestemd voor degenen die zijn belast met de herziening van deze wetgeving en aan het Ministerie van Justitie en Politie van Suriname. Om de wetgeving te herzien is het van belang om te bekijken welke veranderingen er nodig zijn om te komen tot een herziening van de huidige Wet Delinquentenzorg van Suriname en dat deze in samenspraak is met internationale en regionale wetgeving.

Om het primaire doel, namelijk herziening, te bewerkstelligen is getracht een antwoord te geven op de volgende vraagstelling, namelijk *welke veranderingen zijn er nodig om te komen tot een herziening van de huidige Surinaamse penitentiaire wetgeving, zodat deze in samenspraak is met internationale wetgeving?*

Deze vraag is in het onderzoeksrapport beantwoord door middel van een aantal deelvragen, namelijk:

- hoe ziet de huidige penitentiaire wetgeving van de republiek Suriname er uit?
- in welke mate voldoet de huidige penitentiaire wetgeving nog aan de internationale wetgeving?
- welke specifieke onderdelen van de huidige penitentiaire wetgeving dienen aangepast te worden?
- hoe zou de ‘nieuwe’ penitentiaire wet eruit moeten zien?

⁹ Afdeling van het Ministerie van Justitie en Politie dat zich bezighoudt met gevangenen.

¹⁰ Wet van 6 juni 1979, *Staatsblad* van de Republiek Suriname 1979, No. 21, die de Gevangeniswet van 1926 heeft vervangen.

¹¹ Landsbesluit van 10 april 1973, *Gouvernementsblad* Suriname 1973, No.54.

In Suriname zijn deelprojecten opgezet met betrekking tot alternatieve straffen, regiemdifferentiatie en reclassering. Naar aanleiding hiervan en het concept Wetboek van Strafrecht is onderzoek gedaan naar de herziening van de Wet Delinquentenzorg van Suriname. Naar aanleiding van dit onderzoek, specifiek omtrent de beklag- en beroepregeling, is gekozen voor de herziening van een beperkt aantal onderdelen, ook gezien het tijdsbestek. De gekozen onderdelen zijn hygiëne, kleding, voeding, contact met de buitenwereld en arbeid en andere activiteiten. De uitwerking van deze onderdelen zijn opgenomen in het onderzoeksrapport. De conceptwetteksten is het product van het gehele onderzoek. Op deze conceptwetteksten wordt een artikelsgewijs toelichting gegeven in de vorm van een memorie van toelichting.

Ter vergelijking en aanvulling is gekeken naar de Nederlandse Penitentiaire Beginselenwet, de Belgische Basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden, de United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners en de European Prison Rules.

4. Conclusie

De centrale vraag die beantwoord moet worden is: *welke veranderingen zijn er nodig om te komen tot een herziening van de huidige Surinaamse penitentiaire wetgeving, zodat deze in samenspraak is met internationale wetgeving?*

Om deze vraag zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden dient gekeken te worden naar de zaken die niet goed geregeld zijn om een antwoord te kunnen geven op de vraagstelling. Op basis van het onderzoeksrapport kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. wat opvalt is dat de huidige wetgeving van Suriname verouderd en niet meer actueel is. Suriname kent een aantal inrichtingen dat zorg draagt voor de opvang van gedetineerden, maar door de toename en beperkte capaciteit raken de cellen vol. Er is sprake van een oorzaakgevolg situatie in Suriname;
2. Suriname beschikt als staat over onvoldoende financiële middelen. De detentieomstandigheden kunnen als zodanig dan ook niet verbeterd worden. Het gebrek aan financiële middelen zou echter niet in de weg moeten staan aan de waarborg die geboden moet worden aan de rechten en vrijheden van de mens en dus ook niet ten aanzien van de rechten en vrijheden van de gedetineerden. Door tekortkomingen in de wet zijn er geen mogelijkheden om hier iets tegen te ondernemen;
3. het differentiatiestelsel van Suriname dient nodig veranderd te worden net als het regiem binnen de inrichtingen. Een van de grootste problemen die nodig veranderd moet worden is de

beklag- en beroepregeling. Het aantal zaken waar beroep tegen gemaakt kan worden is zeer beperkt;

4. er is onvoldoende nationaal noch internationaal toezicht op de naleving van de wettelijke regels. Doordat er tekort wordt geschoten in het toezicht ontstaat er schending van zowel internationale, regionale en nationale regels.
5. Suriname hoeft echter het wiel niet opnieuw uit te vinden. Ze kan de Nederlandse, maar ook de Europese regelgeving als leidraad gebruiken. De Nederlandse wetgeving kent een zeer goede opbouw van de penitentiaire wetgeving. Het mag vanzelfsprekend zijn dat Suriname niet alles kan kopiëren, maar dat er rekening gehouden moet worden met de omstandigheden in Suriname.

De grootste verandering die nodig is is de manier waarop de staat Suriname ervoor kiest om zaken af te handelen en haar prioriteiten bepaalt. Wellicht zijn er tal van andere zaken die voorrang behoeven. De opvang van gedetineerden zou daar een van kunnen zijn. De verandering die van belang is voor de herziening is het ontwikkelen van 'nieuwe' wetgeving. Wetgeving die in samenspraak is met zowel de internationale als regionale wetgeving van deze tijd. Wetgeving waar een gedetineerde een beroep op kan doen bij de schending van zijn rechten, maar ook gewezen kan worden op zijn plichten tijdens het verblijf binnen de inrichting.

Tijdens mijn bezoek heb ik zelf kunnen ondervinden wat de problemen zijn in Suriname. Men probeert de mensen die in de praktijk werkzaam zijn te betrekken bij de herziening om zo tot een volledige en complete wetgeving te komen. Ten aanzien van de inrichtingen die zijn bezocht is het momenteel zo dat er sprake is van schending van bepaalde rechten, maar dan men druk bezig is zaken aan te pakken en te verbeteren. Zo is Opa Doelie een project dat is opgezet om jeugdigen die in de fout zijn gegaan zo goed mogelijk te resocialiseren en voor te bereiden voor een terugkeer in de maatschappij.

Op grond van het bovenstaande kan het volgende antwoord op de centrale vraag worden gegeven. Het herzien van een wet en de uitvoeringsregelingen is een tijdrovend proces. Zowel de afronding hiervan als de evaluatie achteraf zal nog een tijdje op zich laten wachten. Om tot afronding van het geheel te komen dienen er nog veel zaken bekeken te worden, namelijk de internationale verdragen, de regionale verdragen en de eigen nationale wetgeving. Herziening is nodig, maar vooral ook vernieuwing, niet alleen op papier, maar ook in de praktijk, om de huidige penitentiaire wetgeving en uitvoeringsregeling zodanig te veranderen dat deze in samenspraak zijn met de internationale en regionale verdragen.

5. Aanbevelingen

Er zijn voldoende zaken die verbeterd kunnen worden. Een aantal zaken is hieronder uiteengezet en toegelicht. Het is uiteindelijk aan de Surinaamse overheid om te bepalen in hoeverre deze aanbevelingen realiseerbaar zijn en worden overgenomen in de praktijk.

1. Het aanpassen en herzien van de huidige penitentiaire wetgeving en de uitvoeringsregelingen is een van de dingen waar men, ten tijde van het schrijven van dit stuk, druk mee bezig is. Om dit proces te bespoedigen zouden de betrokkenen zo vaak mogelijk bij elkaar moeten komen om de zaken te bespreken die van belang zijn om te herzien. De ervaringen in de praktijk kunnen worden gebruikt bij het herzien van de wetgeving;
2. Suriname zou gebaat zijn bij het instellen van een commissie van toezicht om op deze manier nationaal toezicht uit te oefenen. De commissie herziening heeft reeds het een en ander op papier gezet omtrent de vorming van deze commissie. Aan de hand hiervan zijn er regels opgenomen in de conceptwetteksten;
3. Suriname zou zich verder kunnen richten tot de Europese commissie met het verzoek zich als niet-Europese lidstaat aan te sluiten bij de commissie. Volgens Protocol No. 1 heeft het comité van Ministers het recht om elk niet-Europese staat uit te nodigen het Protocol No. 1 te ratificeren waarna deze direct in werking treedt. Zodoende zal het CPT internationaal toezicht kunnen uitoefenen op de detentieomstandigheden in Suriname;
4. voor gedetineerden dient de mogelijkheid te bestaan om beklag- en beroep aan te tekenen. De commissie herziening heeft al een uitwerking hiervan opgesteld. Aan de hand hiervan zijn regels opgenomen in de conceptwetteksten. Indien een gedetineerde uitgeprocedeerd is bij de nationale rechter kent men geen mogelijkheid hier tegen beroep aan te tekenen. Suriname zou zich als staat kunnen aansluiten bij het Criminal Court of Justice, specifiek met betrekking tot het Appellante Jurisdiction. Indien Suriname het CCJ erkent als hoger beroepsorgaan kunnen zaken als slechte detentieomstandigheden worden aangevochten en zal de staat verantwoording moeten afleggen;
5. het zo snel mogelijk goedkeuren van de herziene wetboek van Strafrecht van Suriname dat ten tijde van dit schrijven nog ter goedkeuring ligt bij de Nationale Assemblée;
6. het analyseren van de nieuwe conceptwetteksten en deze opnemen in de wetgeving zover dat in de oude wetgeving nog niet opgenomen is en indien dit uitvoerbaar is in de praktijk.

6. Suriname ten tijde van het onderzoek

De Wet Delinquentenzorg (hierna WD) is een wet van 6 juni 1979. Hierin zijn opgenomen de beginselen inzake het toezicht op gedetineerden alsmede inzake het beheer van en het toezicht op penitentiaire inrichtingen en huizen van bewaring. Suriname kent een redelijk uitgebreide wetgeving als er gekeken wordt naar de penitentiaire regelgeving. Zo bevat het Wetboek van Strafrecht (WvSr) de basis van het detentierecht. Elementen van het detentierecht vindt men verder in het Wetboek van Strafvordering (WvSv), de Wet delinquentenzorg (WD) en het Penitentiair besluit (PB). Conform art. 3 van de Wet Delinquentenzorg zijn penitentiaire inrichtingen bestemd voor de tenuitvoerlegging van gevangenisstraffen en zijn huizen van bewaring bestemd voor de tenuitvoerlegging van bevelen van in verzekeringstelling, bewaring, gevangenneming en gevangenhouding. Daarnaast zijn deze bestemd voor de tenuitvoerlegging van principale en vervangende hechtenis, de opneming van alle andere personen waarvan de vrijheid is ontnomen krachtens rechterlijk bevel of door het openbaar gezag en het verblijf van doortrekkende gevangenen en personen die in verzekering of in bewaring zijn gesteld die vervoerd moeten worden. In de praktijk komt het echter voor dat de tenuitvoerlegging van in verzekeringstelling en de voorlopige hechtenis vaak in politiecellen plaatsvindt. In verzekering gestelde personen worden aan geen andere beperkingen onderworpen dan die voor het doel van hun opsluiting of voor het belang van het onderzoek volstrekt noodzakelijk zijn zo vermeld art. 5, eerste lid van het Besluit in verzekeringstelling.¹² Gezien de omstandigheden in Suriname kan niet worden gesproken van naleving van het Besluit in verzekeringstelling. Volgens art. 1 van het Besluit zou een gedetineerde moeten kunnen beschikken over een afzonderlijke slaapgelegenheid, een zitgelegenheid, een hygiënische ruimte, een ruimte met voldoende daglicht en elektrische verlichting, een veilige inrichting en voldoende wasgelegenheid.

7. Wet Delinquentenzorg 1979

a. Differentiatiestelsel

Art. 15 WD geeft aan dat bij de indeling in klassen van tot gevangenisstraf veroordeelden in hoofdzaak wordt gelet op het verleden, het karakter en het gedrag van de gedetineerde, alsmede het gepleegde strafbare feit en de duur van de straf. Artikel 6 WD vermeldt dat voor de opneming van vrouwelijke gedetineerden een afzonderlijke inrichting of een gedeelte daarvan dient te worden aangewezen. Voorts dient één of meer inrichtingen of gedeelten daarvan te worden aangewezen:

- voor de opneming van jeugdige of psychopathische gedetineerden;

¹² R. P. Baidjnath Panday en G. de Jonge, *Het Surinaams detentierecht; een oriënterend onderzoek naar regelgeving en realiteit*, p. 6.

- voor de opnemering van andere categorieën van gedetineerden, waarvoor een bijzonder regiem nodig wordt geacht.

Voorts vermeldt art. 15 WD dat bij toepassing van algehele of beperkte gemeenschap in een inrichting kan worden bepaald dat de gedetineerden op grond van hun persoonlijkheid door het diensthoofd¹³ in groepen en afdelingen worden ingedeeld. Het regiem in verschillende groepen kan verschillend zijn, en individuele voorrechten kunnen worden toegestaan. Tegen een beslissing van het diensthoofd kan de gedetineerde binnen veertien dagen na de tenuitvoerlegging daarvan beroep instellen bij de minister, die, de commissie gehoord, binnen veertien dagen beslist. Bij de differentiatie speelt de beveiliging van de inrichting geen rol van betekenis.

b. Beklag- en beroep

Het recht om beklag of beroep in te dienen tegen beslissingen van het diensthoofd of de directeur ontbreekt. Er zijn echter wel een aantal zaken waartegen rechtsmiddelen open staan.¹⁴ De werking van de procedure is niet beschreven in de wet. Tevens wordt er gesproken over een Commissie van Toezicht met wie de Minister van Justitie en Politie overleg dient te hebben voor dat hij een beslissing neemt.

c. Toezicht

Het is moeilijk te zien van buiten af hoe het er aan toegaat binnen de muren van een inrichting. Het mag vanzelfsprekend zijn dat gedetineerden worden behandeld op een humane wijze en dat de grond- en mensenrechten in acht worden genomen. Het is van groot belang dat er binnen de inrichting geleefd en gehandeld wordt naar de regels van de inrichtingen. Dit geldt niet alleen ten aanzien van de regels van de inrichtingen, maar ook dient de nationale en internationale regelgeving in acht te worden genomen. Toezicht is van belang voor zowel de gedetineerden als voor de penitentiaire ambtenaren die zijn belast met de orde handhaving binnen de inrichtingen. Dit ter voorkoming van ongeregeldeheden tussen gedetineerden en de penitentiaire ambtenaren. De toezichthouder dient onafhankelijk te zijn om een goede beoordeling van de situatie te kunnen maken en advies uit te brengen over zaken die gewijzigd dienen te worden binnen de inrichting.

In de huidige wetgeving is het echter zo dat er heel weinig is geregeld omtrent het toezicht op de bejegening van gedetineerden.

Suriname is als staat partij bij het verdrag Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens. Een van de internationale toezichthouders is de Human Rights Committee. De andere is de Committee Against Torture (CAT).

¹³ Het hoofd van de dienst der Delinquentenzorg

¹⁴ R. P. Baidjnath Panday en G. de Jonge, *Het Surinaams detentierecht; een oriënterend onderzoek naar regelgeving en realiteit*, p. 30.

Vanaf 2001 wordt er ook door de US Department of State gerapporteerd aan het Congres omtrent de situatie in Suriname met betrekking tot de rechten van de mens. Met betrekking tot inhumane behandeling en mishandeling van gedetineerden wordt het volgende opgemerkt: er is nog steeds sprake van een slechte behandeling van gedetineerden door zowel politie personeel als medewerkers van de inrichtingen. De wet schrijft echter voor dat zulke ongeregeldeheden niet toegestaan zijn en in strijd zijn met mensenrechten.

De detentieomstandigheden in de drie penitentiaire inrichtingen zijn ronduit slecht. De meeste cellen zijn in slechte staat, zijn onhygiënisch en overvol met maar liefst viermaal de toegestane aantal personen. Mensenrechtenorganisaties, zoals Amnesty International, hebben hun zorgen geuit omtrent de detentieomstandigheden in voorarrest.

8. Verdragen

Suriname is partij bij een aantal regionale en ook internationale verdragen. In 1987 is door Suriname het American Convention on Human Rights geratificeerd. Tevens heeft Suriname in 1987 het Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture geratificeerd. Deze verdragen zijn allebei regionale verdragen. In 1977 heeft Suriname het International Covenant on Civil and Political Rights geratificeerd. Suriname is echter nog geen partij bij de Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Partij worden bij de Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment kan op uitnodiging.¹⁵ Naast deze verdragen zijn er aanbevelingen gedaan door de Verenigde Naties met betrekking tot het beheer van penitentiaire inrichtingen en de bejegening van gedetineerden. De belangrijkste daarvan voor Suriname zijn de UN Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners van 1977 en de Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment van 1988.

9. Hygiëne, kleding en voeding

In hoofdstuk I zijn aspecten opgenomen met betrekking tot de hygiëne van zowel de inrichting als dat van de gedetineerden. Van belang is dat de gedetineerden een schone, hygiënische ruimte hebben waar zij verblijven. De omstandigheden dienen zodanig te zijn dat er geen ziektes en dergelijke ontstaan binnen de inrichting. Dit met oog voor de veiligheid van zowel de gedetineerden als de inrichtingsmedewerkers. De gedetineerden dienen, indien mogelijk, toegang te hebben tot sanitaire voorzieningen. Daar het niet altijd mogelijk is om de privacy te waarborgen door de vele

¹⁵ Considering that non-member States of the Council of Europe should be allowed to accede to the Convention at the invitation of the Committee of Ministers, Protocol no. 1.

gedetineerden en tekort aan personeel kan er van deze regel worden afgeweken. Het recht op privacy heeft dan een minder zwaarwichtig belang dan het belang van hygiëne binnen de inrichting. Een ander belangrijk punt is dat van de algemene hygiëne. Indien mogelijk dienen hebben de gedetineerden recht op een bad of douche. Hiertoe dient met dagelijks de mogelijkheid voor te krijgen, afhankelijk van het watertoevoer en de druk. Het nemen van een bad of douche is van belang gezien de buitentemperatuur kan toenemen tot 40 graden en binnen de cellen zelfs tot boven de 45 graden. Gedetineerden hebben als plicht hun lichaam, kleding en slaapgelegenheid schoon en opgeruimd te houden. Dit voor een goede orde binnen de inrichting. De directeur draagt zorg voor het verstrekken van de hiervoor benodigde spullen zo mogelijk. In beginsel geldt dit alleen ten aanzien van gedetineerden die kort van hun vrijheid zijn beroofd. Voor de gedetineerden geldt dat zij tevens een beroep kunnen doen op familieleden ten aanzien van schoon beddengoed. Ten aanzien van gedetineerden die zich al een langere tijd in de inrichting bevinden geldt dat zij door middel van arbeid een loon verkrijgen waar zij spullen mee kunnen aanschaffen. Dit zelfde geldt ook ten aanzien van hetgeen is opgenomen onder artikel 5, tweede lid. De directeur heeft als taak om regels op te stellen ten aanzien van gebruiksartikelen die door de Staat ter beschikking worden gesteld en ook de artikelen die binnen de inrichting worden verkocht. Voorts geldt natuurlijk dat degenen die niet zelf in deze behoefte kunnen voorzien een beroep op familieleden mogen doen.

De directeur draagt zorg dat de noodzakelijke kleding en schoeisel aan gedetineerde wordt verstrekt. Dit dient voor alle gedetineerden gelijk te zijn. De verstrekte kleding en schoeisel dient te voldoen aan de omstandigheden van het klimaat van Suriname. Indien de gedetineerde voldoende middelen ter beschikking heeft kan hij, indien nodig, zijn kleding vervangen. De kosten die hieraan verbonden zijn komen toe aan de gedetineerde zelf. Het dragen van eigen kleding is toegestaan mits deze geen gevaar opleveren voor de openbare orde of veiligheid binnen de inrichting.

De directeur draagt verder zorg dat aan elke gedetineerde een eigen bed wordt gegeven met een behoorlijk beddengoed. Indien nodig dient dit beddengoed te worden verschoond.

Het is van belang dat gedetineerden een goede voeding krijgen binnen de inrichting. Het is dan ook aan de directeur om te zorgen dat er een voedzaam maaltijd wordt verstrekt. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de leeftijd, gezondheidstoestand, geloof, cultuur en aard van de werkzaamheden van de gedetineerden. Het is toegestaan voeding van buiten de inrichting te krijgen verstrekt door familieleden. Er dient driemaal daags een maaltijd te worden verstrekt. Dit dient te gebeuren eenmaal in de ochtend, de middag en de avond. Naast het verstrekken van deze maaltijden dient er aan de gedetineerden te allen tijde schoon drinkwater ter beschikking te zijn.

10. Contact met de buitenwereld

In hoofdstuk II zijn diverse wijzen waarop een gedetineerde contacten met de buitenwereld kan onderhouden samengebracht. Het is van groot belang dat gedetineerden het contact met de buitenwereld niet verliezen. Aan de gedetineerde moeten middelen ter beschikking staan om dit contact te kunnen onderhouden. Dit contact kan van belang zijn bij de resocialisatieproces van de gedetineerde. Er mogen dan ook geen beperkingen aan het contact worden opgelegd, mits het contact in strijd is met de veiligheid en openbare orde zowel binnen als buiten de inrichting.

In artikel 11, eerste lid, sub a en b is opgenomen dat gedetineerden contact kunnen onderhouden met het Staatshoofd en de ambassade. Het contact met de ambassades is voor gedetineerden met een andere nationaliteit dan de Surinaamse waar de familie in het buitenland van op de hoogte wordt gesteld van hun vrijheidsbeneming.

Contact is mogelijk in verschillende vormen, namelijk:

- a. correspondentie;
- b. bezoek;
- c. telefoneren;
- d. contact met vertegenwoordigers van de media.

De bescherming van slachtoffers is belangrijk. Het wordt dan ook als onwenselijk gezien indien een gedetineerde contact onderhoud met een slachtoffer, mits het slachtoffer hier uitdrukkelijk mee instemt. Het feit dat iemand gedetineerde is heeft als waarborg onder andere dat de slachtoffers een gevoel van veiligheid hierop nahouden. Het beperken hiervan wordt dan ook wenselijk geacht en weegt zwaarder dan het belang van de gedetineerde.

a. Correspondentie

De gedetineerde dient toegestaan te worden om door middel van briefwisseling contact met de buitenwereld te onderhouden. De directeur blijft bevoegd om enveloppen en andere stukken te controleren indien er voorwerpen zijn bijgesloten, met uitzondering van briefwisseling met de in het eerste lid van artikel 11 genoemde personen en instanties. Dit onder andere om de veiligheid binnen de inrichting te waarborgen. De controle richt zich alleen ten aanzien van de bijgesloten voorwerpen en niet de inhoud van het schrijven. De directeur of een door hem aangewezen personeelslid is bevoegd briefwisseling, contact en bezoek aan beperkingen en toezicht te onderwerpen in het kader van de openbare orde en veiligheid. Dit geldt niet alleen ten aanzien van de orde en veiligheid binnen de inrichting, maar ook buiten de inrichting. Van

belang is dat de directeur deze toewijzing doet aan iemand die niet belast is met het toezicht van de gedetineerden. Dit in verband met de privacy van de gedetineerde.

b. Bezoek

In het eerste lid van artikel 12 wordt de minimale frequentie van het bezoek vastgelegd. Onder bezoek wordt verstaan ieder visueel contact tussen gedetineerde en een ander persoon, die niet op de afdeling van de gedetineerde verblijft of aan gezamenlijke activiteiten deelneemt. In de regels van de diverse inrichtingen kan hier van worden afgeweken. De regels omtrent het bezoek omvatten onder andere wie voor een bezoeksregeling in aanmerking komen. De duur van het bezoek en frequentie van het bezoek kan op verzoek worden gewijzigd, indien de reistijd het bezoekduur overtreft. Op verzoek kan door de directeur bepaald worden dat er van de standaard duur van het bezoek wordt afgeweken. Hieronder dient te worden begrepen dat de directeur een regeling kan vaststellen waarbij een persoon, zoals genoemd in het eerste lid van artikel 12, een bezoek van tweemaal twee uur in de maand of eenmaal vier uur in de maand mag hebben. De directeur kan in het belang van de openbare orde binnen en buiten de inrichting toezicht uitoefenen. Dit dient echter geen inbreuk te maken op de privacyrechten van de gedetineerde. Partijen dienen dan ook vooraf in kennis te worden gesteld indien er sprake is van toezicht. Iedere bezoeker dient zich bij binnenkomst op deugdelijke wijze te legitimeren, bijvoorbeeld door middel van een geldig paspoort. Indien hier niet aan kan worden voldaan kan de directeur de toegang tot de inrichting weigeren.

c. Telefoneren

In artikel 13 is opgenomen dat de gedetineerde, mits hij in de kosten kan voorzien, het recht heeft om tenminste eenmaal per week één of meerdere telefoongesprekken te voeren. Gedetineerden die pas van hun vrijheid zijn beroofd hebben het recht om te telefoneren naar een familielid om deze op de hoogte te stellen van hun detentie. Indien de gedetineerde een andere nationaliteit dan de Surinaamse bezit kan hij, afhankelijk van de aanwezigheid van een diplomatieke of consulaire instantie binnen de landsgrenzen, hiermee telefoneren of indien deze ontbreekt telefoneren buiten de landsgrenzen. Dit is een eenmalig gesprek op kosten van de inrichting.

De kosten genoemd in artikel 13, derde lid, geldt ten aanzien van gedetineerden die niet in staat zijn de kosten voor tien minuten bellen te kunnen betalen. Op verzoek kunnen zij de eerstvolgende keer tien minuten extra bellen, mits zij deze volledig kunnen betalen.

Op het voeren van telefoongesprekken kan op dezelfde gronden die van toepassing zijn op briefwisseling toezicht worden uitgeoefend. De directeur kan tevens bepalen dat de identiteit van degene met wie er wordt getelefoneerd wordt vastgesteld. Het toezicht op de telefoongesprekken kan het beluisteren of opnemen van deze gesprekken omvatten.

d. Contact met de media

Het recht op de meningsuiting van de gedetineerden is niet onbeperkt. Het recht kan worden beperkt ter voorkoming van de verstoring van de openbare orde die mogelijk wordt veroorzaakt door publicaties in de media. De directeur kan toestemming geven voor contact met de media, mits dit niet in strijd is met de belangen genoemd in artikel 14, tweede lid. De directeur heeft niet alleen de verantwoordelijkheid ten aanzien van de vrijheidsbeneming van de gedetineerde, maar ook de bescherming van het slachtoffer en zijn personeel binnen de inrichting. De directeur is in dat opzicht dan ook bevoegd toezicht uit te oefenen op elke vorm van contact met de media. De directeur dient partijen hier tijdig over in te lichten.

Op de directeur rust voorts de plicht om de gedetineerde in te lichten in geval van overlijden, of ernstige ziekte van een familielid. Verder rust op de directeur de verplichting om ook de familie in te lichten in geval van overlijden of ernstige ziekte van de gedetineerde en bij binnenkomst in de inrichting. Dit om de onzekerheid bij zowel de gedetineerde als bij zijn familie weg te doen nemen.

11. Arbeid en andere activiteiten

In hoofdstuk III zijn er diverse zaken opgenomen omtrent het verrichten van arbeid en andere activiteiten binnen de inrichting. Onder andere activiteiten dient met te verstaan: lichaamsoefening, recreatie en studie.

De directeur draagt er zorg voor dat er binnen de inrichting arbeid beschikbaar is. De gedetineerde heeft het recht deel te nemen aan de beschikbare arbeid binnen de inrichting indien de aard van zijn detentie zich hier niet tegen verzet. Het aangeboden arbeid dient te zijn gericht op de mogelijke resocialisatie van de gedetineerde in de samenleving. Indien de directeur onvoldoende middelen heeft tot het realiseren van arbeidsplaatsen dient hij met behulp van externe organisaties te zorgen voor arbeidsplaatsen buiten de inrichting. Ook ten aanzien hiervan geldt dat alleen die gedetineerden in aanmerking komen waar de aard van de detentie zich niet verzet tegen het verrichten van arbeid buiten de inrichting. Indien een gedetineerde door de directeur wordt opgedragen om arbeid te verrichten is deze verplicht om het opgedragen arbeid, zowel binnen als buiten de inrichting of afdeling, te verrichten. Dit geldt echter niet ten aanzien van onveroordeelden binnen de inrichting.

De gedetineerde heeft recht op lichamelijke oefening en het beoefenen van sport. Dit dient binnen de grenzen van de inrichting te gebeuren. Om zorg te dragen dat dit alles goed verloopt dient er, indien sprake is van een grote groep, een planning te worden gemaakt waarbij er een groepsindeling met aangegeven tijden bekend wordt gemaakt. Dit ter voorkoming van verstoring van de openbare orde binnen de inrichting. Het beoefenen van sport vindt elke dag plaats en tenminste tweemaal één uur per

week plaats. Indien mogelijk kunnen gedetineerden, met toestemming en goedkeuring van de directeur, zelf activiteiten organiseren.

De gedetineerde heeft recht op het volgen van onderwijs en deelnemen aan educatieve activiteiten. Onder educatieve activiteit wordt verstaan het lenen van boeken uit een bibliotheek. Daarnaast het lezen van kranten en tijdschriften, beschikbaar gesteld door de directeur. Afhankelijk van het aantal gedetineerden wordt gekozen voor de frequentie waarin en het aantal boeken, kranten en tijdschriften dat wordt verstrekt. Ten aanzien van de studiemogelijkheden is het natuurlijk van belang dat (jeugdige) gedetineerden de mogelijkheid krijgen geboden om binnen de inrichting zich kunnen blijven ontwikkelen. Hierdoor hebben gedetineerden een betere kans om goed te kunnen re-integreren binnen de samenleving waardoor de recidive ook afneemt. De kosten verbonden aan dit onderwijs dienen door de Minister van Justitie en Politie in overleg te worden opgenomen in de begroting voor het betreffende departement.

12. Toezicht

Toezicht dat nationaal zal worden uitgeoefend dient te gebeuren door een commissie van toezicht. Deze wordt door de Minister van Justitie en Politie ingesteld, bestaande uit: de selectiefunctionaris, een rechter, een arts, een psycholoog, een advocaat en een maatschappelijk werker, en heeft tot taak: toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming in alle penitentiaire inrichtingen;

- a. kennis te nemen van door de gedetineerden naar voren gebrachte grieven;
- b. zorg te dragen voor de behandeling van klaagschriften;
- c. aan de Minister van Justitie en Politie advies en inlichtingen te geven omtrent het onder a gestelde.

Elk lid van de commissie van toezicht is een maandcommissaris verdeeld over de penitentiaire inrichtingen. De maandcommissaris bezoekt de penitentiaire inrichting, die, indien nodig, gesprekken aangaat met de “Orde van Toezicht” over gedetineerden die daartoe een verzoek hebben ingediend. Verzoeken kunnen nogal van uiteenlopende aard zijn.

De commissie van toezicht laat tevens zich bijstaan door de afdeling VI en Bureau Sociale Dienst en Detentie.

Maandelijks brengen de maandcommissarissen verslag uit aan de voltallige commissie van toezicht, die maandelijks met de directeur – generaal vergadert. Hierbij blijft het niet altijd tot het uitbrengen van verslag, tevens wordt gezien of op bepaalde punten een beleidswijziging aan de orde is en/of eventueel problemen in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Iedere penitentiaire inrichting kent een zogenaamde “Orde van Toezicht”. Deze orde is een werkmiddel van de commissie van toezicht en ondersteunt de Selectiefunctionaris, is van de penitentiaire inrichting

volledig onafhankelijk en houdt zich met name bezig met het: toezicht op de behandeling van gedetineerden en het onderhouden van contacten met hen, zo nodig doen van suggesties aan het geüniformeerd diensthoofd, de commissie van toezicht en de selectiefunctionaris. Eventueel via de commissie van toezicht het geven van adviezen aan de Minister van Justitie en Politie. De leden van de “orde van toezicht” hebben altijd toegang tot alle plaatsen in de inrichting en tot alle plaatsen waar gedetineerden verblijven.

De minister van Justitie en Politie wijst de leden van de “Orde van Toezicht” aan.¹⁶

13. Beklag

Door middel van het beklagrecht bestaat de mogelijkheid voor gedetineerden zich te beklagen over beslissingen die jegens hem worden genomen binnen de inrichting. Van de klachten die zich binnen de inrichting voordoen zijn geen cijfers bekend omtrent de hoeveel klachten die per inrichting worden ingediend. Men zou hier een onderzoek naar moeten doen indien er gebruik zal worden gemaakt van het beklagrecht. Hierbij zou gekeken kunnen worden naar de soort klachten en de hoeveelheid klachten die worden ingediend. De kern van het beklagrecht is dat gedetineerden hun beklag kunnen doen, over een beslissing die hun persoonlijk treft, aan een onafhankelijk instantie. De toetsende instantie is en blijft bevoegd te toetsen de rechtmatigheid, alsmede de redelijkheid en billijkheid van de door de directeur genomen beslissing en deze zonodig te herzien.

De tenuitvoerlegging van straffen dient op een menswaardige manier plaats te vinden. Het beklagrecht dient in deze als een toets voor de rechtmatigheid van de tenuitvoerlegging alsmede de kwaliteit van de inrichting. De wet dient zodanig te zijn geformuleerd dat er niet over elke zaak een beklag kan worden ingediend, maar alleen tegen beslissingen die genomen zijn die een gedetineerde persoonlijk treft. Natuurlijk zal een gedetineerde klagen over alles wat hem of haar niet bevalt, maar deze zaken zijn nu eenmaal belangrijker voor een gedetineerde dan voor een vrije burger.

Er is geen mogelijkheid te klagen tegen algemeen geldende regelingen. Het is in die zin dan ook niet mogelijk om te klagen over de huisregels. Deze zijn algemeen geldend voor elke gedetineerde binnen de inrichting, tenzij een gedetineerde aan kan tonen dat een hem toekomend recht van hogere orde wordt geschonden door een wijziging in de huisregels.

Van belang is dat klachten zo snel mogelijk worden afgedaan binnen de inrichting. Zowel de gedetineerden hebben de taak om het conflict zo snel mogelijk op de eigen afdeling op te lossen al dan niet met de hulp van een penitentiaire ambtenaar of hoofd van de betreffende afdeling. De maandcommissaris kan hierbij een bemiddelende rol innemen.

¹⁶ Subwerkgroep o.l.v. Sh. Baldeorai ea., ‘Analyse op de introductie van een “Selectiefunctionaris” en “Commissie van Toezicht” gevangeniswezen, p. 2.

II. CONCEPT WETTEKST

Hoofdstuk I Hygiëne, kleding en voeding

Paragraaf 1. Hygiëne

Artikel (1)

De penitentiare inrichting dient altijd in alle opzichten goed onderhouden en schoon te zijn.

Artikel (2)

De cellen en verblijfsruimten waar gedetineerden in verblijven dienen te allen tijde schoon te zijn.

Artikel (3)

Indien mogelijk dienen gedetineerden vrije toegang te hebben tot hygiënische sanitaire voorzieningen, terwijl hun privacy daarbij geëerbiedigd wordt.

Artikel (4)

In het belang van de algemene hygiëne dienen er voldoende voorzieningen te zijn om alle gedetineerden in staat te stellen een bad of douche te nemen, zo mogelijk tenminste één keer per dag.

Artikel (5)

1. Gedetineerden moeten hun lichaam, kleding en slaapgelegenheid schoon en opgeruimd houden. De directeur dient er zorg voor te dragen dat de gedetineerde de benodigde spullen, met inbegrip van toiletartikelen, tot zijn beschikking heeft.
2. De directeur draagt zorg om benodigde spullen met betrekking tot verzorging van het haar en baard te verstrekken. Mannelijke gedetineerden dienen in de gelegenheid te worden gesteld om regelmatig te scheren.
3. In de huisregels worden regels gesteld omtrent de aankoop door gedetineerde van andere gebruiksartikelen dan die welke door de directeur ter beschikking worden gesteld.

Artikel (6)

Voor de sanitaire behoeften van vrouwen wordt het nodige verstrekt.

Paragraaf 2. Kleding, bed en beddengoed

Artikel (7)

1. De directeur draagt zorg dat aan de gedetineerde de noodzakelijke kleding en schoeisel wordt verstrekt die past bij het klimaat, dan wel dat hem voldoende geldmiddelen ter beschikking wordt gesteld om hierin naar behoren te voorzien.
2. De gedetineerde heeft het recht op het dragen van eigen kleding en schoeisel, tenzij die een gevaar opleveren voor de openbare orde of veiligheid binnen de inrichting.

Artikel (8)

De directeur draagt zorg dat elk gedetineerde een eigen bed krijgt met eigen, behoorlijk beddengoed, dat in goede staat moet worden gehouden en indien nodig periodiek verschoond moet worden.

Paragraaf 3. Voeding

Artikel (9)

1. De directeur draagt zorg dat aan de gedetineerde een voedzaam dieet wordt verstrekt, rekeninghoudende met de leeftijd, gezondheidstoestand, geloof, cultuur en aard van hun werkzaamheden, dan wel dat hem voldoende geldmiddelen ter beschikking wordt gesteld om hierin naar behoren te voorzien.
2. Er dient, met redelijke tussenpozen, driemaal daags een maaltijd te worden verstrekt.
3. De directeur draagt zorg dat aan de gedetineerde te allen tijde schoon drinkwater ter beschikking is.

Paragraaf 1. Algemeen**Artikel (10)**

1. De gedetineerde heeft het recht om schriftelijk, telefonisch of andersoortig contact te hebben binnen de beperkingen die door of krachtens de wet zijn gesteld.
2. De directeur is bevoegd enveloppen en andere poststukken, afkomstig van of bestemd voor gedetineerden, op de aanwezigheid van bijgesloten voorwerpen te onderzoeken en deze hiertoe te openen.
3. De directeur of een door hem aangewezen personeelslid is bevoegd briefwisseling, contacten en bezoeken aan beperkingen en toezicht te onderwerpen, indien dit noodzakelijk is met het oog op een van de volgende belangen:
 - a. indien dat vereist is in het kader van een lopend strafrechtelijk onderzoek;
 - b. de bescherming van de openbare orde en veiligheid in de inrichting;
 - c. de bescherming van de openbare orde of nationale veiligheid;
 - d. de bescherming van slachtoffers en voorkomen van delicten.

Paragraaf 2. Correspondentie**Artikel (11)**

1. De brieven afkomstig of gericht aan de volgende personen of overheden zijn niet onderworpen aan de in voorgaande artikelen bepaalde controle:
 - a. het Staatshoofd;
 - b. de ambassade;
 - c. de President;
 - d. de Nationale Assemblée, leden daarvan;
 - e. de Minister van Justitie en Politie;
 - f. justitiële autoriteiten;
 - g. de directeur van de gevangenis;
 - h. de geneeskundige;
 - i. de commissie van toezicht of een beklagcommissie, of een van de leden daarvan;
 - j. diens rechtsbijstandverlener;
 - k. leden van de Forensisch Maatschappelijke Zorg;
 - l. andere door de Minister of directeur aan te wijzen personen.
2. Voor toepassing van het eerste lid, onder a, wordt onder het Staatshoofd begrepen: het Staatshoofd van een ander land, van een gedetineerde met een andere nationaliteit dan het Surinaamse.
3. Voor toepassing van het eerste lid, onder b, wordt onder ambassade begrepen: de ambassades ten aanzien van gedetineerden met een andere nationaliteit dan het Surinaamse.

4. De Minister van Justitie en Politie kan nadere regels stellen omtrent de wijze van verzending van brieven aan en door de in het eerste lid genoemde personen en instanties.

Paragraaf 3. Bezoek

Artikel (12)

1. De gedetineerde heeft het recht gedurende tenminste één uur per week op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen bezoek te ontvangen van bloed- en aanverwanten in de rechte lijn, de voogd, de echtgenoot, de wettelijk of feitelijk samenwonende partner, de broers, zusters, ooms en tantes. De Minister kan nadere regels opstellen omtrent de toelating of weigering van bezoek.
2. De directeur kan regels opstellen omtrent de duur van het bezoek afhankelijk van de afstand en reisduur.
3. De directeur kan beperkingen stellen omtrent het aantal personen ten tijde van het bezoek, indien dit noodzakelijk is in belang van de handhaving van de openbare orde of de veiligheid van de inrichting.
4. De directeur kan de toelating tot een gedetineerde van een bepaalde persoon of bepaalde personen weigeren, indien dit noodzakelijk is met het oog op een belang als bedoeld in artikel 10, derde lid. Deze weigering geldt voor ten hoogste twaalf maanden.
5. De directeur kan bepalen dat er tijdens het bezoek toezicht wordt uitgeoefend, indien dit noodzakelijk is met het oog op een belang als bedoeld in art. 10, derde lid. Dit toezicht kan bevatten het beluisteren of opnemen van het gesprek tussen de bezoeker en gedetineerde. Aan betrokkenen wordt van te voren mededeling gedaan van de aard en reden van toezicht.
6. Iedere bezoeker dient zich bij binnenkomst op een deugdelijke wijze te legitimeren. De directeur kan bepalen dat een bezoeker aan zijn kleding wordt onderzocht op de aanwezigheid van voorwerpen die een gevaar kunnen opleveren voor de openbare orde en veiligheid in de inrichting. Dit onderzoek kan ook betrekking hebben op door hem meegebrachte voorwerpen. De directeur is bevoegd dergelijke voorwerpen gedurende de duur van het bezoek onder zich te nemen tegen afgifte van een bewijs van ontvangst.
7. De directeur kan het bezoek binnen de daarvoor bestemde tijd beëindigen en de bezoeker uit de inrichting doen verwijderen, indien dit noodzakelijk is met het oog op een belang als bedoeld in artikel 10, derde lid.
8. De in artikel 11, eerste lid, onder b en h, genoemde personen en instanties hebben te allen tijde toegang tot de gedetineerde. De overige in dat lid genoemde personen en instanties hebben toegang tot de gedetineerde op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen. Tijdens dit bezoek kunnen zij zich vrijelijk met de gedetineerde onderhouden, behoudens in geval de directeur, na overleg met de desbetreffende bezoeker, van mening is dat van de gedetineerde een ernstig gevaar uitgaat voor de veiligheid van de bezoeker. In dat geval laat de directeur voor het bezoek weten welke toezichthoudende maatregelen genomen worden om het onderhoud zo ongestoord mogelijk te laten verlopen. De toezichthoudende maatregelen mogen er niet toe leiden dat vertrouwelijke mededelingen in het onderhoud tussen de gedetineerde en diens rechtsbijstandverlener bij derden bekend kunnen worden.

Paragraaf 4. Telefoneren

Artikel (13)

1. De gedetineerde heeft, behoudens de overeenkomstig het vierde tot en met het zesde lid te stellen beperkingen, het recht ten minste eenmaal per week op in de huisregels vastgestelde tijden en plaatsen en met behulp van een daartoe aangewezen toestel gedurende tien minuten één of meer telefoongesprekken te voeren met personen buiten de inrichting. De hieraan verbonden kosten komen, tenzij de directeur anders bepaalt, voor rekening van de gedetineerde.
2. De gedetineerde die pas van zijn vrijheid beroofd is heeft, behoudens wettelijk bepaalde uitzonderingen, recht op één kosteloos gesprek binnen de landsgrenzen, of buiten de landsgrenzen als er geen diplomatieke of consulaire instantie bestaat in Suriname.
3. De directeur kan op verzoek van de gedetineerde de duur van het telefoongesprek verlengen met eenmaal tien minuten. De hieraan verbonden kosten komen, tenzij de directeur anders bepaalt, voor de rekening van de gedetineerde.
4. De directeur kan bepalen dat op de door of met de gedetineerde gevoerde telefoongesprekken toezicht wordt uitgeoefend, indien dit noodzakelijk is om de identiteit van de persoon met wie de gedetineerde een gesprek voert vast te stellen dan wel met het oog op een belang als bedoeld in artikel 10, derde lid. Dit toezicht kan omvatten het beluisteren of opnemen van het telefoongesprek. Tevoren wordt aan de betrokkene mededeling gedaan van de aard en de reden van het toezicht. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over het bewaren en verstrekken van opgenomen telefoongesprekken.
5. De directeur kan de gelegenheid tot het voeren van een bepaald telefoongesprek of bepaalde telefoongesprekken weigeren of een telefoongesprek binnen de daarvoor bestemde tijd beëindigen, indien dit noodzakelijk is met het oog op een belang als bedoeld in artikel 10, derde lid. De beslissing tot het weigeren van een bepaald telefoongesprek of bepaalde telefoongesprekken geldt voor ten hoogste twaalf maanden. Onze Minister kan nadere regels stellen omtrent het weigeren van een bepaald telefoongesprek of bepaalde telefoongesprekken.
6. De gedetineerde wordt in staat gesteld met de in artikel 11, eerste lid, genoemde personen en instanties telefonisch contact te hebben, indien hiervoor de noodzaak en de gelegenheid bestaat. Op deze gesprekken wordt geen ander toezicht uitgeoefend dan noodzakelijk is om de identiteit van de personen of instantie met wie de gedetineerde een telefoongesprek voert of wenst te voeren vast te stellen.

Artikel (14) Contacten met de media

1. Op schriftelijke contacten tussen de gedetineerde met de media zijn de regels betreffende correspondentie van toepassing. Het schriftelijke contact met de media kan worden beperkt door de directeur indien dit noodzakelijk is in het belang van de in artikel 14, tweede lid genoemde redenen.
2. De directeur kan toestemming geven voor het voeren van een gesprek tussen de gedetineerde en een vertegenwoordiger van de media, voor zover dit zich verdraagt met de volgende belangen:
 - a. de handhaving van de orde of de veiligheid in de inrichting;

- b. de bescherming van de openbare orde en de goede zeden;
 - c. de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen dan de gedetineerde;
 - d. de voorkoming of opsporing van strafbare feiten.
3. De directeur kan met het oog op de bescherming van de in het eerste lid genoemde belangen aan de toegang van een vertegenwoordiger van de media tot de inrichting voorwaarden verbinden. De directeur is bevoegd een vertegenwoordiger van de media uit de inrichting te doen verwijderen, indien hij de hem opgelegde voorwaarden niet nakomt.
 4. De directeur kan op het contact met een vertegenwoordiger van de media toezicht uitoefenen, indien dit noodzakelijk is met het oog op een belang als bedoeld in het eerste lid. Artikel 13, vierde lid, tweede en derde volzin, en vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel (15) Informatieplicht bij ziekte of overlijden

1. De gedetineerde dient onmiddellijk op de hoogte te worden gesteld van het overlijden of een ernstige ziekte van naaste familie.
2. De gedetineerde moet in de gelegenheid worden gesteld zijn familie onmiddellijk van zijn detentie of overplaatsing en van ernstige ziekte of verwonding in kennis te stellen.
3. De directeur dient, bij binnenkomst van de gedetineerde in een inrichting, het overlijden of ernstige ziekte, of wanneer deze naar een ziekenhuis wordt overgebracht, onmiddellijk de (huwelijks)partner van de gedetineerde in te lichten. Indien de gedetineerde alleenstaand is, dient de directeur het meest gerede familielid of andere persoon zoals tevoren aangegeven door de gedetineerde in te lichten.

Paragraaf 1. Arbeid**Artikel (16)**

1. De gedetineerde heeft recht op deelname aan de in de inrichting beschikbare arbeid.
De directeur draagt zorg voor de beschikbaarheid van arbeid voor de gedetineerden, voor zover de aard van de detentie zich daar niet tegen verzet en de mogelijkheid om na hun invrijheidstelling de geschiktheid tot een bestaansactiviteit te behouden, te bevorderen of te verwerven, om hun detentie te verzachten, om verantwoordelijkheden op te nemen, met het oog op herstel of met het oog op re-integratie.
2. Gedetineerden die, al dan niet onherroepelijk, tot een vrijheidsstraf zijn veroordeeld zijn verplicht de aan hen door de directeur opgedragen arbeid, zowel binnen als buiten de inrichting of afdeling, te verrichten.
3. De arbeidsduur en arbeidstijden worden vastgesteld in de huisregels binnen de grenzen van hetgeen buiten de inrichting gebruikelijk is.
4. Vaststelling van het arbeidsloon gebeurt door de Minister van Justitie en Politie. De directeur is belast met de uitbetaling van het loon.

Paragraaf 2. Lichaamsoefening en sport**Artikel (17)**

1. De gedetineerde heeft recht het beoefenen van sport. Gedurende tenminste zeven uren per week met een minimum van twee uur per week, voor zover zijn gezondheid zich daar niet tegen verzet.
2. De directeur of een door hem aangewezen personeelslid draagt zorg voor de voorziening en planning van de in het eerste lid genoemde activiteiten.
3. Indien mogelijk dient de gedetineerde, met de toestemming en goedkeuring van de directeur, de vrijheid te hebben zo veel mogelijk zelf activiteiten te organiseren.

Paragraaf 3. Recreatie en buitenlucht**Artikel (18)**

1. De gedetineerde heeft recht op recreatie en verblijf in buitenlucht, voor zover zijn gezondheid zich daar niet tegen verzet.
2. De directeur draagt zorg dat de gedetineerde gedurende tenminste zes uren per week in de buitenlucht kan verblijven.

Paragraaf 4. Studie

Artikel (19)

1. De gedetineerde heeft recht op het volgen van onderwijs en het deelnemen aan andere educatieve activiteiten voor zover deze zich verdragen met de aard en de duur van de detentie, de persoon van de gedetineerde en zijn afgestemd op hun individuele behoeften en rekeninghoudende met hun ambities.
2. De gedetineerde die niet (goed) kunnen lezen, schrijven en rekenen hebben recht op voorrang.
3. Gedetineerden hebben het recht te worden voorzien in hun behoeften omtrent studiemogelijkheden.
4. De Minister van Justitie en Politie stelt regels omtrent de voorwaarden waaronder een tegemoetkoming kan worden verleend in de kosten voor onderwijs of andere educatieve activiteiten voor zover de inrichting hierin niet kan voorzien. De voorwaarden betreffen de aard en de duur van de detentie en de vooropleiding van de gedetineerde.

Paragraaf 1. Orde van Toezicht**Artikel (20)**

1. Bij elke penitentiaire inrichting wordt door de Minister van Justitie en Politie een orde van toezicht ingesteld. De leden worden aangewezen door de Minister van Justitie en Politie.
2. De orde van toezicht heeft tot taak:
 - a. toezicht houden op de behandeling van gedetineerden en het onderhouden van contacten met hen;
 - b. aanbevelingen doen aan het geüniformeerd diensthoofd, de commissie van toezicht en de selectiefunctionaris;
 - c. het indirect verstrekken van advies aan de Minister van Justitie en Politie.
3. De orde van toezicht is volledig onafhankelijk van de penitentiaire inrichting.

Paragraaf 2. Commissie van Toezicht**Artikel (21)**

1. De commissie van toezicht wordt ingesteld door de Minister van Justitie en Politie.
2. De commissie van toezicht wordt benoemd door de Minister van Justitie en Politie voor de tijd van vijf jaren. Zij kunnen niet voor herbenoeming in aanmerking komen.
3. De commissie bestaat uit ten minste zeven en ten hoogste een door de Minister van Justitie en Politie vast te stellen aantal leden.
4. De commissie van toezicht is zo breed mogelijk samengesteld. Van de commissie van toezicht maken in elk geval deel uit:
 - a. de selectiefunctionaris;
 - b. een met rechtspraak belast lid van de rechterlijke macht;
 - c. een advocaat;
 - d. een arts;
 - e. een psycholoog;
 - f. een deskundige uit de kring van het maatschappelijk werk.
5. De commissie van toezicht heeft tot taak:
 - a. toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming in alle penitentiaire inrichtingen;
 - b. kennis te nemen van door de gedetineerden naar voren gebrachte grieven;
 - c. zorg te dragen voor de behandeling van de klaagschriften ingevolge het bepaalde in hoofdstuk V;
 - d. aan de Minister van Justitie en Politie advies en inlichtingen te geven omtrent het onder a gestelde.

6. De commissie van toezicht stelt zich door persoonlijk contact met de orde van toezicht op de hoogte van de onder de gedetineerden levende wensen en gevoelens. De leden van de commissie treden op als maandcommissaris verdeeld over de penitentiaire inrichtingen.
7. De commissie van toezicht laat zich bijstaan door de afdeling VI en Bureau Sociale Dienst en Detentie.

Paragraaf 1. Algemeen**Artikel (22)**

1. Een gedetineerde dient bij binnenkomst in de penitentiaire inrichting te worden voorzien van schriftelijke informatie betreffende de huisregels, de bejegening van gedetineerden binnen de inrichting, de disciplinaire maatregelen binnen de inrichting, het verkrijgen van informatie en de mogelijkheid tot beklag, en al het overige dat de gedetineerde wijst op zijn rechten en plichten binnen de penitentiaire inrichting.
2. Indien de gedetineerde niet kan lezen zal de informatie zoals genoemd in het eerste lid mondeling aan hem worden verstrekt.

Artikel (23)

1. Een gedetineerde kan bij de beklagcommissie beklag doen over een hem betreffende door of namens de directeur genomen beslissing.
2. Met een beslissing als bedoeld in het eerste lid wordt gelijkgesteld een verzuim of weigering om te beslissen. Het nemen van een beslissing wordt geacht te zijn verzuimd of geweigerd, indien niet binnen de wettelijke of, bij het ontbreken daarvan, binnen een redelijke termijn een beslissing is genomen.
3. De directeur draagt zorg dat een gedetineerde die beklag wenst te doen daartoe zo spoedig mogelijk in de gelegenheid wordt gesteld.

Paragraaf 2. Indienen klaagschrift**Artikel (24)**

1. De gedetineerde doet beklag door indiening van een klaagschrift bij de orde van toezicht bij de inrichting waar de beslissing waarover hij klaagt is genomen.
2. De indiening van het klaagschrift kan door tussenkomst van de directeur van de inrichting waar de gedetineerde verblijft geschieden. De directeur draagt in dat geval zorg dat het klaagschrift van een dagtekening wordt voorzien, welke geldt als dag van indiending.
3. Het klaagschrift vermeld zo nauwkeurig mogelijk de beslissing waarover wordt geklaagd en de redenen van het beklag.
4. Indien de gedetineerde de Nederlandse taal niet voldoende beheerst kan hij het klaagschrift in een andere taal indienen.
5. Het klaagschrift wordt uiterlijk op de zevende dag na die waarop de gedetineerde kennis heeft gekregen van de beslissing waarover hij zich wenst te beklagen ingediend. Een na afloop van deze termijn ingediend klaagschrift is niettemin ontvankelijk, indien redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de gedetineerde in verzuim is geweest.

Paragraaf 3. Behandeling klaagschrift

Artikel (25)

1. Het klaagschrift wordt behandeld door de commissie van toezicht.
2. De voorzitter dan wel een door hem aangewezen lid van de beklagcommissie kan, indien hij het beklag van eenvoudige aard, dan wel kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond acht, het klaagschrift enkelvoudig afdoen, met dien verstande dat hij tevens de bevoegdheden bezit die aan de voorzitter van de voltallige beklagcommissie toekomen.
3. De voorzitter, dan wel het door hem aangewezen lid, bedoeld in het tweede lid, kan de behandeling te allen tijde verwijzen naar de voltallige beklagcommissie.
4. De behandeling van het klaagschrift vindt niet in het openbaar plaats, behoudens ingeval de beklagcommissie van oordeel is dat de niet openbare behandeling niet verenigbaar is met enige een ieder verbindende bepaling van een in Suriname geldend verdrag.

Artikel (26)

1. De beklagcommissie zendt de directeur een afschrift van het klaagschrift toe.
2. De directeur geeft dienaangaande zo spoedig mogelijk schriftelijk de nodige inlichtingen aan de beklagcommissie, tenzij hij van oordeel is dat het klaagschrift kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is of tenzij het vierde lid toepassing vindt. Hij voegt daaraan de opmerkingen toe, waartoe het klaagschrift hem overigens aanleiding geeft.
3. Aan de klager geeft de commissie van toezicht schriftelijk kennis van de inhoud van deze inlichtingen en opmerkingen.
4. De beklagcommissie kan het klaagschrift in handen stellen van een lid van de commissie van toezicht, bedoeld in artikel 21, zesde lid, teneinde deze in de gelegenheid te stellen terzake te bemiddelen. De beklagcommissie doet hiervan mededeling aan de directeur.

Artikel (27)

1. De beklagcommissie stelt de klager en de directeur in de gelegenheid omtrent het klaagschrift mondeling opmerkingen te maken, tenzij zij het beklag aanstonds kennelijk niet-ontvankelijk, kennelijk ongegrond of kennelijk gegrond acht.
2. De klager en de directeur kunnen de voorzitter van de beklagcommissie de vragen opgeven die zij aan elkaar gesteld wensen te zien.
3. De beklagcommissie kan de directeur en de klager buiten elkaars aanwezigheid horen. In dat geval worden zij in de gelegenheid gesteld vooraf de vragen op te geven die zij gesteld wensen te zien en wordt de zakelijke inhoud van de aldus afgelegde verklaring door de voorzitter van de beklagcommissie aan de klager onderscheidenlijk de directeur mondeling medegedeeld.
4. De beklagcommissie kan ook bij andere personen mondeling of schriftelijk inlichtingen inwinnen. Indien mondeling inlichtingen worden ingewonnen, zijn het tweede en derde lid, tweede volzin, van overeenkomstige toepassing.

Artikel (28)

1. De klager heeft het recht zich te doen bijstaan door een rechtsbijstandverlener, die daartoe van de beklagcommissie toestemming heeft gekregen.
2. Indien de klager de Nederlandse taal niet voldoende beheerst, draagt de voorzitter zorg voor de bijstand van een tolk.
3. Tijdens de beklagprocedure staat de beklagcommissie aan de klager op diens verzoek toe van de gedingstukken kennis te nemen.
4. Van het horen van de betrokkenen wordt een schriftelijk verslag, dat door de voorzitter van de beklagcommissie wordt ondertekend, opgemaakt. Bij verhindering van de voorzitter wordt de reden daarvan in het verslag vermeld.

Artikel (29)

1. Hangende de uitspraak op het klaagschrift kan de voorzitter van de beroepscommissie op verzoek van de klager, na de directeur te hebben gehoord, de tenuitvoerlegging van de beslissing waarop het klaagschrift betrekking heeft geheel of gedeeltelijk schorsen.
2. De voorzitter doet hiervan onverwijld mededeling aan de directeur en de klager.

Paragraaf 4. Afhandeling klaagschrift

Artikel (30)

1. De beklagcommissie doet zo spoedig mogelijk, doch in ieder geval binnen een termijn van vier weken te rekenen vanaf de datum waarop het klaagschrift is ontvangen, uitspraak. In bijzondere omstandigheden kan de beklagcommissie deze termijn met ten hoogste vier weken verlengen. Van deze verlenging wordt aan de directeur en de klager mededeling gedaan.
2. De uitspraak is met redenen omkleed en gedagtekend. Zij bevat een verslag van het horen van personen door de beklagcommissie. Zij wordt door de voorzitter ondertekend. Bij verhindering van de voorzitter wordt de reden daarvan in de uitspraak vermeld. Aan de klager en de directeur wordt onverwijld en kosteloos een afschrift van de beslissing van de beklagcommissie toegezonden of uitgereikt. De datum van die toezending of uitreiking wordt op dit afschrift aangetekend.
3. De uitspraak vermeldt de mogelijkheid van het instellen van beroep bij de beroepscommissie, de wijze waarop en de termijn waarbinnen dit moet worden gedaan alsmede de mogelijkheid tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de uitspraak. Als de dag van de uitspraak geldt de dag van het doen van deze mededeling. Indien mondeling uitspraak wordt gedaan, wordt deze uitspraak op het klaagschrift aangetekend.
4. Indien de klager de Nederlandse taal niet voldoende beheerst en in de inrichting niet op andere wijze in een vertaling kan worden voorzien, draagt de voorzitter van de beklagcommissie zorg voor een vertaling van de uitspraak en de mededeling, bedoeld in het tweede, onderscheidenlijk derde lid.
5. De voorzitter van de beklagcommissie kan de uitspraak ook mondeling mededelen aan de klager en directeur. Zij worden daarbij gewezen op de mogelijkheid tot het instellen van beroep bij de beroepscommissie, de wijze waarop en de termijn waarbinnen dit moet worden gedaan, alsmede op de mogelijkheid tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de uitspraak.

Als de dag van de uitspraak geldt de dag van het doen deze mededeling. Indien mondeling uitspraak wordt gedaan, wordt deze uitspraak op het klaagschrift aangetekend.

6. Indien het vijfde lid toepassing heeft gevonden en beroep wordt ingesteld vindt uitwerking van de beslissing van de beklagcommissie plaats op de wijze, bedoeld in het tweede lid. De voorzitter van de beklagcommissie zendt een afschrift van deze uitspraak toe aan de directeur, de klager en de beroepscommissie.
7. De voorzitter van de beklagcommissie zendt van alle uitspraken van de beklagcommissie een afschrift naar de Minster van Justitie en Politie. Een ieder heeft recht op kennisneming van deze uitspraken en het ontvangen van een afschrift daarvan. De Minister van Justitie en Politie draagt zorg dat dit afschrift geen gegevens bevat waaruit de identiteit van de gedetineerde kan worden afgeleid.

Artikel (31)

1. De uitspraak van de beklagcommissie strekt tot gehele of gedeeltelijke:
 - a. niet-ontvankelijkverklaring van het beklag;
 - b. ongegrondverklaring van het beklag;
 - c. gegrondverklaring van het beklag.
2. Indien de beklagcommissie van oordeel is dat de beslissing waarover is geklaagd:
 - a. in strijd is met een in de inrichting geldend wettelijk voorschrift of een een ieder verbindende bepaling van een in Suriname geldend verdrag, dan wel
 - b. bij afweging van alle in aanmerking komende belangen, onredelijk of onbillijk moet worden geacht, verklaart zij het beklag gegrond en vernietigt zij de beslissing geheel of gedeeltelijk.
3. Bij toepassing van het tweede lid kan de beklagcommissie:
 - a. de directeur opdragen een nieuwe beslissing te nemen met inachtneming van haar uitspraak;
 - b. bepalen dat haar uitspraak in plaats treedt van de vernietigde beslissing;
 - c. volstaan met de gehele of gedeeltelijke vernietiging.
4. Bij toepassing van het derde lid, onder a, kan de beklagcommissie in haar uitspraak een termijn stellen.
5. De beklagcommissie kan bepalen dat de uitspraak buiten werking blijft totdat deze onherroepelijk is geworden.
6. Indien het tweede lid toepassing vindt, worden de rechtsgevolgen van de vernietigde beslissing, voor zover mogelijk, door de directeur ongedaan gemaakt, dan wel in overeenstemming gebracht met de uitspraak van de beklagcommissie.
7. Voor zover de in het zesde lid bedoelde gevolgen niet meer ongedaan te maken zijn, bepaalt de beklagcommissie dan wel de voorzitter, na de directeur te hebben gehoord, of enige tegemoetkoming aan de klager geboden is. Zij stelt de tegemoetkoming, die geldelijk van aard kan zijn, vast.

III. ARTIKELSGEWIJS TOELICHTING

Bij het opstellen van deze wettekst is er gekeken naar diverse wetgeving. Er is gekeken naar de Nederlandse Penitentiaire beginselenwet, de Belgische basiswet betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden, de European Prison Rules en de United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners zijn onder de loep genomen en zijn als leidraad gebruikt bij het opstellen van de Surinaamse penitentiaire wetgeving.

Er is gekozen om een aantal onderdelen uit te werken die in de praktijk van belang kunnen zijn voor het handhaven van de orde binnen de inrichting. Er zal een toelichting worden gegeven omtrent de opgenomen teksten en het verschil, indien deze aanwezig is, tussen de diverse wetteksten van de hierboven genoemde wetten en verdragen.

Hoofdstuk I. Hygiëne, kleding en voeding

Het onderwerp hygiëne wordt in elke wetgeving uitgelicht. Het enige verschil is dat de artikelen verspreid zijn opgenomen. Hygiëne wordt beschreven met betrekking tot de accommodatie en ook hygiëne van de gedetineerden zelf. Conform de Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners en de European Prison Rules dienen de middelen hiertoe te moeten worden verstrekt aan de gedetineerden. In de Nederlandse wetgeving valt op dat in de huisregels regels kunnen worden opgenomen omtrent de aankopen die gedetineerden zelf kunnen doen.

Artikel 1

Voor een goede orde, veiligheid en gezondheid binnen de inrichtingen dienen deze te allen tijde in alle opzichten schoon en onderhouden te zijn. Dit ter voorkoming van het uitbreken als veelvoorkomende ziektes als tuberculose.

Artikel 2

De cellen en verblijfsruimten waar de gedetineerden in verblijven dienen te allen tijde schoon te zijn. De gedetineerden draagt zelf zorg hiervoor en kan de directeur verzoeken de nodige middelen te verschaffen om hier aan te voldoen. De gedetineerden kunnen, indien mogelijk, een beroep doen op familieleden die eventueel kunnen voorzien in schoonmaakbehoeften.

Artikel 3

De gedetineerden dienen een vrije toegang te hebben tot hygiënische sanitaire voorzieningen rekeninghoudende met hun privacy. Indien mogelijk dient er een wc op elke cel aanwezig te zijn bij het sluiten van de cellen. Bij het gebruik maken van de sanitaire voorzieningen dient er rekening gehouden te worden met de privacy van de gedetineerden. De directeur draagt zorg dat er voldoende sanitaire voorzieningen aanwezig zijn en dat deze hygiënisch zijn om zo de gezondheid van zowel de gedetineerden als de ambtenaren te waarborgen.

Artikel 4

De frequentie waarmee er gebruik kan worden gemaakt van bad- of douchemogelijkheden verschilt per wetgeving. Dit kan, mijns inziens, afhankelijk zijn van het type inrichting, de aanwezigheid van personeel, maar ook de klimaatomstandigheden van het betreffende land. In de Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners is er gekozen voor minimaal één keer per week. In de European Prison Rules is aangegeven minimaal twee keer per week. Zowel in de Nederlandse als de Belgische wetgeving is niet duidelijk opgenomen hoeveel keer per week een gedetineerde een bad of douche mag nemen. Er wordt wel vermeld dat zij toegestaan moeten worden om zich naar behoren te kunnen verzorgen. In de herziene wetgeving van Suriname is gekozen voor het nemen van een bad tenminste één keer per dag. Opmerkelijk is dat er nergens in de wetten, zowel nationaal als internationaal, wordt ingegaan op de sanitaire behoefte van vrouwen, behalve in de European Prison Rules. Wellicht dat dit is uitgewerkt in de huisregels van de inrichtingen.

Artikel 5

Door middel van overheidsmiddelen heeft de directeur als taak te zorgen dat er voldoende toiletpullen aanwezig zijn zodat de gedetineerden kunnen voorzien in hun behoeften. De gedetineerden hebben als plicht hun lichaam, kleding en slaapgelegenheid schoon en opgeruimd te houden. De gedetineerden kunnen daarnaast een beroep doen op familieleden die de toiletartikelen kunnen aanleveren indien nodig. Het staat gedetineerden vrij aankopen te doen binnen de inrichting met inachtneming van de door de directeur vast te stellen huisregels. Indien de gedetineerden zelf in deze middelen kunnen voorzien heeft de directeur hier geen zorg aan.

Artikel 6

Voor de sanitaire behoeften van vrouwen wordt het nodige verstrekt door de directeur. Deze dienen met gebruik van overheidsgelden te worden gefinancierd.

Artikel 7

Bij binnenkomst van de gedetineerde in de inrichting heeft de directeur als taak te zorgen dat de gedetineerde de noodzakelijke kleding en schoeisel verkrijgt, mits de gedetineerde hier zelf in kan voorzien. Deze dienen door middel van overheidsmiddelen te worden bekostigd. Het staat gedetineerde vrij om gebruik te maken van eigen kleding en schoeisel binnen de inrichting dat door familieleden of vrienden wordt verstrekt.

Artikel 8

Iedere gedetineerde moet een eigen bed met een behoorlijk beddengoed verkrijgen bij binnenkomst in inrichting. Deze dient periodiek te worden verschoond door de gedetineerde zelf. Dit om de hygiëne binnen de inrichting te waarborgen. De directeur draagt zorg dat deze op tijd worden verwisseld, indien het beddengoed versleten is. Aan de gedetineerde de taak om te zorgen dat het beddengoed op tijd gewassen wordt. Het staat gedetineerde vrij om gebruik te maken van eigen beddengoed verstrekt door familieleden of vrienden.

Artikel 9

Met betrekking tot de voeding zijn de regels hetzelfde. In de nationale wetgeving zijn de aspecten omtrent voeding echter niet heel uitgebreid opgenomen. Er wordt melding gemaakt van het belangrijkste, namelijk dat er voeding dient te worden verstrekt en dat hierbij rekening wordt gehouden met een aantal zaken als hygiëne en godsdienst of levensovertuiging. In de Europese wetgeving wordt er wat dieper ingegaan op dit onderwerp, namelijk het afstemmen van voeding op de leeftijd, gezondheid, fysieke gesteldheid, religie, cultuur en de arbeid dat wordt verricht. In de Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners is opgenomen dat er op de daarvoor bestemde tijden een gezonde maaltijd dient te worden verstrekt dat goed is voor de gezondheid en degelijk wordt bereid en geserveerd. Voor Suriname is van belang dat de voeding wordt verstrekt door de inrichting. Velen zullen niet genoeg middelen hebben om zelf aan voeding te kunnen komen noch zal de familie in staat zijn om elke dag te zorgen voor de nodige voeding. Dit kan als reden hebben dat de familie ver woont van de inrichting, maar ook dat de familie niet voldoende middelen heeft om te voorzien hierin. De inrichting dient zorg te dragen dat er driemaal daags een maaltijd wordt aangeboden dat degelijk is bereid en ook geserveerd. Aan gedetineerden moet te allen tijde ook water beschikbaar zijn. Gezien de weersomstandigheden en de hoge temperaturen binnen de inrichting is het belangrijk om genoeg vocht binnen te krijgen. Dit kan alleen door het verstrekken van water.

Hoofdstuk II. Contact met de buitenwereld

Artikel 10

Het contact met de buitenwereld kent een aantal aspecten, namelijk contact middels correspondentie, door middel van bezoek, telefoneren en het contact met de media. In de Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners wordt het contact met de buitenwereld beperkt omschreven. Hier is alleen opgenomen dat gedetineerden, onder toezicht, contact mogen hebben met familie en vrienden en bezoek mogen ontvangen. Tevens is er opgenomen dat mensen met een andere nationaliteit contact mogen opnemen met de ambassade indien deze aanwezig is in het land waar ze gedetineerd zijn. In de European Prison Rules is opgenomen dat gedetineerden de mogelijkheid moeten hebben contact te onderhouden met familie en afgevaardigden van buitenaf en hier ook bezoek van mag ontvangen. Briefwisseling en bezoeken mogen ook in dit geval worden onderworpen aan toezicht. In de penitentiaire beginselenwet van Nederland is aangegeven welke mogelijkheden er zijn tot het hebben van contact met de buitenwereld. Wat opvalt is dat er niets is opgenomen over gedetineerden met een andere nationaliteit dan het Nederlandse. Dit in tegenstelling tot de Belgische wetgeving, Europese regelgeving en ook de Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners.

Artikel 11

Brieven gericht of afkomstig van de personen of overheden genoemd in het eerste lid, sub a tot en met l, zijn niet onderworpen aan controle. Met Staathoofd wordt bedoeld de Staatshoofd van een ander land dan Suriname. Voor gedetineerden met een andere nationaliteit dat het Surinaamse moet het mogelijk zijn te corresponderen, via de ambassade, naar het Staathoofd van het land van herkomst zonder onderwerping aan controle. Dit geldt ook ten aanzien van de ambassades.

Artikel 12

Wat verder opvalt is dat bezoek in sommige gevallen beperkt mag worden en dat er toezicht mag worden uitgeoefend. In de Belgische wetgeving is opgenomen dat gedetineerden het recht hebben om dagelijks bezoek te ontvangen voor minimaal één uur. In de Nederlandse wetgeving is opgenomen dat een gedetineerde het recht heeft tenminste één uur per week bezoek te ontvangen. Er is gekozen voor tenminste één uur per week, maar op verzoek kan hiervan worden afgeweken. Zowel de afstand en de reisduur die de familielid heeft zal in overweging worden genomen.

Artikel 13

Met betrekking tot het telefoneren mogen Belgische gedetineerden dagelijks op eigen kosten telefoneren naar personen buiten de gevangenis. Dit lijkt onbeperkt, maar er zijn regels opgenomen in

het huishoudelijk reglement omtrent de duur en de tijdstippen. In de penitentiaire beginselenwet is geregeld dat gedetineerden tenminste eenmaal per week een of meerdere telefoongesprekken van tien minuten mag voeren. Met betrekking tot het telefoneren zijn er overeenkomsten, namelijk dat dit voor kosten van de gedetineerde is en dat er nadere regels zijn opgesteld in het huishoudelijk reglement. Er is ook een verschil, namelijk dat in de Belgische wetgeving een apart lid is opgenomen dat melding maakt van het voeren van een telefoongesprek met de ambassade indien de gedetineerde niet de Belgische nationaliteit heeft. Dit is niet met zoveel woorden opgenomen in de Nederlandse wetgeving en kan geplaatst worden onder het hebben van telefonisch contact met de door Onze Minister aan te wijzen instanties.¹⁷ In de herziene Wet Delinquentenzorg is gekozen voor het voeren van een telefoongesprek van tien minuten en op verzoek een verlenging van tien minuten. Hier is voor gekozen om de gedetineerden met een andere nationaliteit dan het Surinaamse tegemoet te komen. Het beperken van contact mag met het oog op handhaving van de openbare orde of de veiligheid binnen de inrichting. Dit is niet met zoveel woorden opgenomen in de Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners en European Prison Rules, maar wel in de Nederlandse en Belgische wetgeving.

Artikel 14

Naast het contact met familie en vrienden dienen gedetineerden in staat te worden gesteld zich op de hoogte te houden van hetgeen zich afspeelt buiten de gevangensmuren. Dit houdt in het lezen van kranten, het luisteren naar radio-uitzendingen en het bekijken van televisie.

Artikel 15

Naast alle rechten die de gedetineerden hebben omtrent het contact met de buitenwereld zijn er ook een aantal plichten voor de directeur en het personeel. Zo dienen gedetineerden in staat gesteld te worden op een normale manier contact te onderhouden met hun familie. Daarnaast dient bij ziekte of overlijden de familie in kennis te worden gesteld. Dit geldt ook indien er een familielid is komen te overlijden. Bij aanvang van de vrijheidsbeneming moeten gedetineerden in staat worden gesteld om contact op te nemen met de familie om deze in kennis te stellen hiervan.

In de Belgische basiswet zijn er nog een tweetal zaken die niet met zoveel woorden in de Nederlandse penitentiaire beginselenwet zijn opgenomen, namelijk het contact met de advocaat en het contact met consulaire en diplomatieke ambtenaren. Dit laatste geldt ten aanzien van vreemdelingen in detentie. In de herziene Wet Delinquentenzorg is er voor gekozen om een aantal zaken ten aanzien van

¹⁷ *Kamerstukken II 1994-1995, 24 263, nr. 3, p. 57 (MvT).*

vreemdelingen op te nemen. Dit omdat er veel gedetineerden zijn met een andere nationaliteit dan het Surinaamse of het Nederlandse.

Hoofdstuk III. Arbeid en andere activiteiten

Artikel 16

De gedetineerde moet binnen de inrichting de mogelijkheid geboden krijgen om deel te nemen aan arbeid en andere activiteiten dat beschikbaar wordt gesteld door de directeur. Het aangeboden arbeid dient niet als straf opgelegd te worden, maar heeft als functie het bevorderen van de resocialisatie van de gedetineerde. In alle inrichtingen kan er arbeid worden verricht. Er zijn mogelijkheden om te werken in het land, in de werkplaats, houtzagerij en ook in de keuken. Daarnaast zijn er mogelijkheden om te werken buiten de inrichting, maar slechts voor de gedetineerden met een straf van twee jaar of minder. Veroordeelden dienen verplicht arbeid te verrichten. Hiermee wordt de voorbereiding voor de terugkeer in de maatschappij gestimuleerd. Dit geldt niet alleen ten aanzien van veroordeelden die in de inrichting zitten, maar ook ten aanzien van veroordeelden die het huis van bewaring zitten. Ten aanzien van onveroordeelden in het huis van bewaring geldt dat het verrichten van arbeid mogelijk is, maar niet verplicht is.

Artikel 17

Naast arbeid zijn ook andere activiteiten van belang voor het resocialisatieproces als geheel. Te denken valt aan het organiseren van activiteiten die de gedetineerden samen kunnen doen, zoals een voetbaltoernooi. Dit zou niet alleen op initiatief van het personeel moeten zijn, maar ook zouden de gedetineerden zelf stappen moeten kunnen ondernemen om dergelijke zaken te organiseren.

De invulling die er gegeven moet worden aan de andere activiteiten is niet aan de wetgever om te bepalen. Wel dient er een selectieprocedure plaats te vinden om zo te bepalen welke gedetineerden in aanmerking komen voor deelname aan deze andere activiteiten. Daarnaast dient er gekeken te worden naar de aard van de detentie, de duur en de populatie van de inrichting. Verder is er opgenomen dat er rekening gehouden dient te worden met de gezondheid van de gedetineerde dit met ook op de fysieke en psychische staat van een gedetineerde.

Artikel 18

Recreatie behoeft in tegenstelling tot sport en arbeid niet te worden georganiseerd. In de wet is opgenomen dat een gedetineerde het recht heeft tenminste zes uren in de buitenlucht te verblijven. Het recreëren is van belang vooral in gesloten inrichtingen. De gedetineerden hebben op deze manier de

mogelijkheid om buiten de cellen zich bezig te houden. Zij kunnen onder andere tv kijken, krant lezen of boeken lezen.

Artikel 19

Het moet voor gedetineerden mogelijk zijn zich te kunnen ontplooien en ontwikkelen ondanks de detentie. In de inrichting moet mogelijkheid geboden worden om zelfstudie te verrichten. De aanwezigheid van een bibliotheek is alleen maar goed en zal ook bijdragen aan de ontwikkeling van de gedetineerden. Zij moeten de mogelijkheid hebben om zelf boeken te lenen.

Naast het recht op studie speelt ook mee dat de gedetineerden zich op de hoogte moeten kunnen houden van datgene wat zich buiten de inrichting afspeelt. Dit kan door middel van televisie en radio, maar ook door middel van het verstrekken van kranten en tijdschriften.

Dat mate waarin er en de wijze waarop het aanbod van onderwijs moet plaatsvinden is in de praktijk soms moeilijker te realiseren. Er dient rekening gehouden te worden met het soort inrichting en ook de populatie. Het is echter wel van belang dat in een gesloten inrichting het aanbod groter moet zijn dan in een open inrichting. Voorts dient er voor elke gedetineerde een basiseducatie te zijn of de mogelijkheid tot het volgen van een vakopleiding.

Hoofdstuk IV. Toezicht

Artikel 20

Naar aanleiding van de analyse op de introductie van een selectiefunctionaris en commissie van toezicht gevangeniswezen door de subwerkgroep dien er bij elke penitentiaire inrichting een door de Minister van Justitie en Politie aangewezen orde van toezicht te worden ingesteld. De taken van deze orde zijn opgenomen in het tweede lid, sub a tot en met c. Zij dient toezicht te houden op de behandeling van de gedetineerden binnen de inrichting en contact te onderhouden met de gedetineerden. Daarnaast dient zij aanbevelingen te doen aan het geüniformeerd diensthoofd, de commissie van toezicht en de selectiefunctionaris. De orde is een onafhankelijk van de penitentiaire inrichting.

Artikel 21

De commissie van toezicht wordt ingesteld door de Minister van Justitie en Politie voor een periode van vijf jaren. Deze commissie komt niet in aanmerking voor herbenoeming. Dit ter voorkoming van fraudegevoeligheid, nieuwe inbreng en wijziging in de politieke samenstelling na de verkiezingen. De commissie bestaat uit tenminste zes leden genoemd in lid vier. Zij heeft als taak toezicht te houden op de wijze van tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming in alle penitentiaire inrichtingen, kennis te

nemen van de door de gedetineerden naar voren gebrachte grieven, zorg te dragen voor de behandeling van de klaagschriften en het geven van advies en inlichtingen aan de Minister van Justitie en Politie. De commissie dient op de hoogte te zijn van alles wat zich binnen de inrichtingen afspeelt door middel van onderlinge contact met de orde van toezicht.

Hoofdstuk V. Beklag

Artikel 22

Iedere gedetineerde dient bij binnenkomst in de inrichting op de hoogte te worden gesteld van zijn rechten en plichten. Hieronder valt ook het recht op beklag. De directeur van de inrichting heeft als taak om zorg te dragen dat elk gedetineerde schriftelijk dan wel mondeling bij binnenkomst op de hoogte wordt gebracht van de huisregels binnen de inrichting.

Artikel 24

In beginsel kan er over elk onderwerp geklaagd worden. Er zijn geen zaken die zijn uitgesloten voor beklag. Het beklag dient echter wel een beslissing te betreffen die de gedetineerde persoonlijk treft en geen incidenten. Het klaagschrift kan tevens worden ingediend met tussenkomst van de directeur. Dit om misverstanden te voorkomen over de datum van indiening. De beslissing waarover geklaagd wordt dient duidelijk te worden opgenomen in het klaagschrift zodat de kwestie direct duidelijk is. Om misverstanden te voorkomen kan de gedetineerde die de Nederlandse taal niet machtig is zijn klaagschrift in een andere taal indienen. Om het proces niet te vertragen is ervoor gekozen om binnen zeven dagen na de beslissing het klaagschrift in te dienen. Klaagschriften die na de termijn van zeven dagen wordt ingediend worden als niet-ontvankelijk beschouwd, mits er vast is komen te staan dat de gedetineerde niet in staat was om het klaagschrift in te dienen door feiten of omstandigheden of een overmachtsituatie.

Artikel 25

Het klaagschrift wordt in behandeling genomen door de commissie van toezicht bestaande uit drie leden. Deze leden kunnen zich laten bijstaan door een secretaris. Op grond van het derde lid kan ervoor worden gekozen om het klaagschrift in behandeling te nemen door de gehele commissie van toezicht.

Artikel 26

De commissie, of aangestelde secretaris, heeft als taak een afschrift aan de directeur te zenden zodat deze op de hoogte is van de klaagschrift die is ingediend. De directeur heeft als taak de nodige

inlichtingen omtrent de genomen beslissing dat leidde tot de klaagschrift aan de commissie uit te reiken. De commissie, of aangestelde secretaris, zendt vervolgens een afschrift van de reactie van de directeur aan de klager. De commissie kan tevens kiezen het klaagschrift te overleggen aan een van de leden van de commissie die een bemiddelende rol inneemt.

Artikel 27

Zowel de directeur als de klager kunnen in de gelegenheid worden gesteld om mondeling opmerkingen te maken. Daarnaast kunnen zij in de gelegenheid worden gesteld om vragen op te stellen die zij beantwoord zouden willen hebben door de tegenpartij. De commissie kan er ook voor kiezen om de partijen afzonderlijk te horen. Dan worden de vragen vooraf gesteld aan de partijen en mondeling vanuit de commissie medegedeeld. De commissie heeft ook de mogelijkheid om op eigen initiatief of op aangeven van de klager of de directeur andere personen te horen. Dit kan schriftelijk vast gelegd worden en van belang zijn indien de verklaring wordt betwist.

Artikel 28

Het eerste lid voorziet in het recht op bijstand voor de klager tijdens de procedure. Onderzoek zal moeten uitwijzen op welke manier hier invulling aan gegeven kan worden en of dit kosteloos kan worden gedaan ten aanzien van de gedetineerde. De commissie kan de bijstand weigeren indien er geen noodzaak is of ter voorkoming van verstoring van de orde tijdens de zitting. Niet alleen de gedetineerde, maar ook de directeur heeft recht bij juridisch bijstand. Indien de klager de Nederlandse taal niet beheerst kan met toestemming van de commissie een tolk worden ingezet. Het is van groot belang dat de klager de procedure goed kan volgen en ten aanzien van de rechtszekerheid. Tevens is van belang dat de klager, op verzoek aan de commissie, kennis kan nemen van de gedingstukken. De directeur is niet verplicht alle stukken aan te leveren aan de commissie. Niet aangeleverde stukken zullen dan ook niet worden meegenomen in de beslissing door de commissie. Dit om het beginsel fair trial na te leven.

Artikel 29

De voorzitter van de beroepscommissie kan op verzoek van de klager de tenuitvoerlegging van de beslissing waarop het klaagschrift betrekking heeft geheel of gedeeltelijk schorsen tot dat de uitspraak bekend wordt gemaakt. Hier wordt door de voorzitter aan de directeur en de klager mededeling van gedaan.

Artikel 30

Het artikel bevat voorschriften met betrekking tot de uitspraak van de beklagcommissie. De uitspraak dient met redenen te zijn omkleed en duidelijk overgebracht te worden aan de directeur en de klager. Indien de klager de Nederlandse taal niet begrijpt dient deze te worden te worden vertaald. De uitspraak hoeft niet schriftelijk, maar kan ook mondeling door de commissie worden gedaan. Dit zou zich kunnen voordoen bij zaken waarbij er direct een uitspraak vereist is. Zowel de directeur als de klager dient gewezen te worden op de mogelijkheid tot het instellen van beroep bij de beroepscommissie. Hiermee wordt bedoeld de termijn en de wijze waarop dit gedaan moet worden. De dag dat deze mededeling wordt gedaan geldt als de dag van de uitspraak. Er dient een afschrift naar de Minister van Justitie en Politie te gaan die ter inzage ligt voor een ieder met waarborg dat de privacy van de klager niet wordt geschonden.

Artikel 31

Het artikel geeft regels omtrent de inhoud van de uitspraak van de beklagcommissie. Het beklag als niet-ontvankelijk worden verklaard. Dit kan indien de beslissing is ingetrokken, gewijzigd dan wel aan de bezwaren van de klager tegemoet is gekomen. Ook overschrijding van de termijn of het zich niet houden aan de vereisten van het beklag kan leiden tot niet-ontvankelijkheid van het beklag. De commissie heeft als taak om de beslissing van de directeur marginaal te toetsen indien het beklag als ontvankelijk kan worden verklaard. Gegrondverklaring van het beklag betekent dat de beslissing vernietigd moet worden.

Bij vernietiging van de beslissing kan de commissie oordelen dat de directeur een nieuwe beslissing of een wijziging in zijn huidige beslissing dient aan te brengen. De commissie kan ook bepalen dat haar uitspraak in plaats treedt van de beslissing genomen door de directeur. Zo kan de beslissing omtrent het ontvangen van tweemaal bezoek worden gewijzigd door de commissie in het ontvangen van viermaal bezoek in de week. De commissie kan ook volstaan met de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de beslissing.

De commissie kan bepalen dat de uitspraak buiten werking blijft totdat deze onherroepelijk is geworden. Dit betekent dat het instellen van beroep geen schorsende werking heeft.

In geval van vernietiging van de beslissing worden de gevolgen van de beslissing, zo ver mogelijk, ongedaan gemaakt door de directeur, dan wel in overeenstemming worden gebracht met de uitspraak van de beklagcommissie. Een bezoeker die toegang werd geweigerd zal bij een volgend bezoek toegelaten worden. Een niet verzonden brief zal alsnog worden verzonden. De tegemoetkoming genoemd in het zevende lid hoeft niet geldelijk van aard te zijn. Er kan hier ook gedacht worden aan extra bezoek of ontspanning.